

Proposta
educativa per a
la participació

Centre d'interès: Terrastranya

Presentació

El centre d'interès que presentem per als infants de 3 a 8 anys és l'illa de Terrastranya i els seus animalons. Aquests ens ensenyaran que una de les condicions per a divertir-nos tots plegats és participar amb il·lusió en totes les activitats.

Aquest centre d'interès es basa en el llibre "**Els meravellosos animals de Terrastranya**" obra de Stefano Benni i Pirro Cuniberti, publicat per l'editorial Aliorna.

Terrastranya és una illa habitada per un sol ésser humà, un noi que es diu Osvald i uns animals molt extravagants que decideixen acudir a la terra per conèixer món i aprendre jocs, cançons... Hem pensat en aquest centre d'interès per diverses raons:

- L' Osvald i els animalons actuen com un mirall per a nosaltres. S'atribueixen valors que ens ajudaran a reflexionar i practicar el valor de la participació, l'autonomia i la coresponsabilitat col·lectiva. Cadascun d'ells amb els seus trets característics i individuals ens aproparan a cadascun dels aspectes que volem treballar, i seran els estímuls principals de la participació.
- Els habitants de Terrastranya ens permeten introduir elements màgics i pràctiques de participació que fomenten l'aprenentatge de la participació a

l'esplai i la importància de participar per esdevenir ciutadans i ciutadanes compromesos i responsables.

- Les aventures que ens proposen donen l'oportunitat als infants per triar, preparar, realitzar i avaluar les activitats.

Mètode educatiu

Amb els infants petits acostumem a treballar amb la metodologia del centre d'interès. El centre d'interès funciona com a fil conductor, com a argument a partir del qual es vertebraren els aprenentatges i les activitats. El centre d'interès parteix de les motivacions i interessos dels infants, plantejant situacions i reptes que estimulen els valors humans d'una manera lúdica i atractiva, utilitzant la fantasia, la literatura infantil i diversos recursos escenogràfics.

També en aquestes edats podem introduir la metodologia del projecte i l'aprenentatge servei. Els infants poden començar a entrenar-se en els aspectes de planificació i organització de les activitats i estimular la seva solidaritat, fent coses per als altres i actuant com a ciutadans i ciutadanes compromesos i compromeses.

Motivació i ambientació

Terrastranya

Terrastranya és l'illa més divertida, dinàmica, igualitària i acollidora de tota la terra on els seus habitants participen en la vida comunitària i viuen contents d'estar junts.

La població de Terrastranya és ben particular, només hi ha un ésser humà, l'Osvald, la resta són una colla

de 7 animalons, mig animals - mig objectes que no existeixen en cap altra part del planeta.

A més a més, trobareu l'ocell dels gelats que menja raïm, fruita i llet, i que ho transforma en uns gelats boníssims; la baleneta vermella que hi cap dins d'una peixera...El paisatge és fabulós: hi ha l'Arbre-Núvol que dona uns fruits enormes de color groc, deliciosament frescs i com és tan alt, la capçada s'amaga entre les núvols del cel; un volcà que li diuen l'Avipera que com el seu nom indica, té forma d'una grandiosa pera i que per Nadal llença quilos i quilos de caramels

Els habitants de Terrastranya viuen feliços, sobretot perquè són de bona pasta, amables, simpàtics, endreçats, polits i participen amb entusiasme en les petites feines quotidianes: regar l' Arbre-Núvol, vigilar que no li falti sucre a l'Avipera...

Es reuneixen un cop al dia per explicar-se històries, aclarir els malentesos, repartir-se les feines a fer, organitzar alguna de les moltes festes que celebren, prendre decisions... Aquestes assemblees s'organitzen d'una manera molt curiosa, amb l'Osvald al cap davant i seguint unes premisses indispensables: seure en rotllana, tenir les orelles ben obertes, respectar el torn de paraula i les opinions de tots i totes; i utilitzant un llenguatge un tant estrany, l'osvaldès i l'alfabet mut. Per poder realitzar aquestes reunions necessiten dos elements fonamentals un pal de pluja per poder participar, opinar i calmar als animalons en moments de discussió, i la màquina dels desitjos.

Descripció dels personatges

L'Osvald

L' Osvald és el personatge principal del centre d'interès. Ens vindrà a visitar força sovint, ens ajudarà a conèixer els animalons i ens suggerirà jocs i activitats divertides. Es trobarà molt a gust amb nosaltres, farem la xerradeta junts, i li informarem de les coses que estem aprenent dels animalons i de les costums de Terrastranya.

Els animalons

La colla d'animalons despistats són els coprotagonistes i simbolitzen els objectius educatius a treballar amb els infants. Com que són tímids, possiblement no els arribarem a veure personalment, però trobarem les seves petjades i els objectes que perden per tot arreu. Sempre ens deixaran una nota i algun objecte de record pel grup.

La Gronxadriila

La Gronxadriila és una mena de cocodril que li encanta que els nens i nenes juguin a gronxar-se damunt dels seu lloms. És una ploramiques, li costa poc enfadar-se per qualsevol fotesa.

Especialment, s'empipa quan no es pot fer sempre allò que ella vol...però acaba adonant-se que és millor riure i jugar amb els companys i companyes.

En Quelus

Osvald té un gos absolutament extraordinari, que li fa companyia durant les llargues vetlles d'hivern, és el

seu amic més fidel. El gos és diu Miquel Marc Arnau Felipó Benmirat Alfons Terraó, però tothom li diu Quelus. Li encanta ballar i gaudir dels seus amics i amigues de Terrastranya. No li agrada que aquests es barallin i pateix molt amb les desigualtats. Per aquest motiu, l'Osvald el va nomenar membre honorífic de l'assemblea, és l'encarregat de prendre acta i vetllar pel bon funcionament de l'assemblea.

Com un bon membre de l'assemblea en Quelus du sempre amb ell els elements per portar-la a terme. Al coll hi porta penjat el *barrilet dels desitjos*, que serveix per a recollir els somnis dels habitants de Terrastranya i a la boca sempre hi porta un pal de pluja molt especial, utilitzat a les assemblees.

Si voleu fer una bona assemblea, compteu amb la seva ajuda!

La Tapuka

Té la forma d'una motxilla i li agrada que tothom cuidi i endreci la roba i les coses necessàries per anar d'excursió... que té dins de la seva panxa. Pobre d'aquell que a Terrastranya se'n oblida de ser endreçat, la Tapuka li fa pessigolles amb l'escombreta- endreçadora que ella mateixa fàbrica.

Les Pucetes coloraines

Són uns animalets que s'encarreguen de decorar i donar color a tots els objectes de Terrastranya. Es col·loquen totes plegades, fent formes diverses, i donem llum i color a tot el que toquen.

Les pucetes són ben curioses i creatives. Tot i ser molt petites els hi agrada organitzar grans espectacles i festes, per això són les encarregades

del Festival de Terrastranya. Per gestionar i organitzar aquest, les cent pucetes de colors, treballen en equip i cadascuna d'elles s'encarrega de fer l'activitat de la que és especialista: dansa, teatre, jocs, cançons, manualitats, maquillatge... Les pucetes sempre aporten alegria, diversió i color a la festa.

L'Adobahotot

És semblant a un pop i a cada tentacle porta un element indispensable d'un bon explorador: mapa, brúixola, càmera fotogràfica, llapis, llibreta, cantimplora, xiruques, lupa. N'està enamorat de la seva feina, i sempre aprèn i treu profit de tot allò que va descobrint. Li encanta el barri en el que viuen els nens i nenes de l'esplai i està disposat a ensenyar-los a aprofitar allò que tenen al seu voltant més proper i a transformar allò que no els hi agrada.

El Picot

El Picot és un ocell entremaliat encarregat de protegir i de tenir cura de tota mena d'arbres. Acostuma a tenir a la cua una pràctica regadora, sempre plena d'aigua, i diverses eines de jardiner com ara rasclat, tisores, podadora,...

La Cagadubtes

És una mena de granota, porta una llarga antena connectada a Internet per orientar-se. Té unes potes ben llargues, per saltar i arribar més ràpid a tot arreu, i així poder descobrir més món. I si li feu fer ganyotes us ensenyarà la seva llengua ben curiosa, un rotllo de paper que utilitza com a diari viatger on recull tot el que veu arreu del món, per després poder explicar amb detall les aventures dels seus viatges.

Elements màgics i de preparació

L'Assemblea de Terrastranya. L'Osvald i els animalons ens engrescaran a crear la nostra pròpia assemblea de Terrastranya, on proposarem activitats que ens agradaria fer, solucionarem petits conflictes que han sorgit, repartirem tasques, organitzarem el festival de Terrastranya... entre d'altres coses. Per fer una bona assemblea serà indispensable definir un espai de trobada, seure en rotllana i utilitzar el pal de pluja.

El Pal de pluja és una eina necessària per fer l'assemblea. Proposem que cada grup d'infants creï el seu propi pal de pluja i que fins i tot l'intercanvi amb altres esplais. El pal de pluja atorga la paraula a qui el té durant l'assemblea.

El llenguatge osvaldès i l'alfabet mut. En certs moments de l'assemblea i durant les activitats podem utilitzar el llenguatge osvaldès o l'alfabet mut per comunicar-nos amb els nostres companys i companyes. També l'Osvald en qualsevol moment ens pot parlar utilitzant la llengua terrastranyesa, així que comenceu a aprendre i a estudiar aquest llenguatge un tant estrany.

A Terrastranya, l'osvaldès és la llengua oficial. Només l'usa Osvald per als monòlegs. Les lletres i els nombres de l'escriptura osvaldesa són un tant estranys i s'escriuen i llegeixen de dalt a baix. En canvi, quan es vol comunicar amb els animals, Osvald fa servir l'alfabet mut. Aquest està fet amb un colla de gestos, en què la base de tot són els dits i el nas. Per això, a Terrastranya "No et posis els dits al nas" vol dir

"Calla!!". Si voleu aprendre aquest alfabet, recordeu-vos de tallar-vos les ungles.

Les petjades. Com que els animalons són una mica vergonyosos, ens costarà molt veure'ls, per això ens deixaran les seves petjades, com a senyal que han passat per allà i que anem pel bon camí.

Aquesta dinàmica serveix per recollir tots els aprenentatges que anem fent i seguir el fil del centre d'interès. La idea és que els infants puguin veure plasmades a la sala o decorant el pal de pluja, les 7 petjades dels animalons, que corresponen amb els continguts treballats a les activitats.

Aquestes petjades ens serviran per treballar els diferents temes de la proposta educativa, i les utilitzarem per recordar aspectes que calgui remarcar i per valorar i motivar els infants a continuar treballant de valent per aconseguir les petjades dels 7 animalons que falten.

El barrilet dels desitjos és un dels elements que utilitzarem per poder participar activament en el nostre entorn més proper (barri, esplai,...). Partint dels nostres desitjos, i amb l'ajut de la màquina, podrem transformar tot allò que estigui al nostre abast a través de la nostra participació i acció. En les assemblees de Terrastranya dedicarem una estoneta a recollir tots els desitjos de la màquina, que ens serviran de guia per saber allò que volem millorar i posar-nos a fer feina!

Les activitats

Cada fitxa està estructurada en 4 parts:

- **Activitats de motivació:** l'Osvald i els animalons de Terraestranya ens plantejaran situacions que ens introduiran en les activitats centrals.
- **Activitats centrals:** són el nus del tema que es treballa a cada proposta. No sempre podran realitzar-se en una sola sessió i caldrà preveure-ho. En algunes activitats incorporarem la dinàmica de l'Assemblea de Terraestranya, per decidir certes coses, per organitzar-nos...
- **Valoració:** dedicarem temps, d'una banda, a fer el tancament de l'activitat, reflexionant i fixant els aprenentatges, i d'una altra banda, a valorar i si ens ho hem passat bé, si el grup ha estat participatiu, com s'han resolt els conflictes, activitats que volem fer... Podrem utilitzar el pal de pluja o el llenguatge osvaldès.
- **Les petjades:** quan sortim a la recerca d'un animaló, mentre fem alguna cosa per atreure'l, o quan acabem una activitat ens trobarem que els animalons han deixant les seves petjades, que ens serviran per obrir o tancar l'activitat, i recopilar-les a la sala. En aquestes petjades podem recollir una frase, un dibuix o una imatge relacionada amb l'objectiu educatiu.

Festival de Terraestranya

El festival de Terraestranya serà una de les activitats principals del centre d'interès. Organitzarem el festival de Terraestranya com a cloenda del centre d'interès. Aquest festival ens servirà per aplicar tot allò que hem après sobre l'autogestió, l'organització, la participació i l'autonomia. Farem participis a la resta de infants de l'esplai i fins i tot podria ser el eix conductor de la trobada de petits de la Federació.

L'Osvald i els 7 animalons s'acomiadern de nosaltres i tornen a l'illa molt contents d'haver-nos conegut i de tenir nous amics. Nosaltres també estem molt contents d'haver conegut com és Terraestranya i els seus habitants. Per això farem el Festival de Terraestranya, ambientant la festa amb elements de l'illa com el volcà Avipera, l'Arbre Núvol, els dibuixos del 7 animalons despistats... i convidant a tothom a participar dels jocs i les activitats que hem fet al llarg del curs. També ens fa molta il·lusió fer-li un petit regal a l'Osvald i els animalons, per tot allò que ens han ensenyat i compartit...un petit conte.

Pràctiques i mecanismes de participació

Valoració i incentius

L'estil de funcionament del grup ha d'incloure periòdicament, **a cada trobada**, un petit espai natural de valoració del grup. Aquests espais han de servir

per prendre consciència del funcionament del grup, de les activitats i de cada membre. L'espai de la valoració és un bon moment per revisar les normes, s'ha de deixar parlar als nens i nenes i els monitors han de prendre una actitud activa, donant també la seva opinió per tal d'afavorir el progrés personal de cada nen i nena.

És bo que segueixin una rutina determinada segons el marc que es tracti: al final de la tarda, o bé al començar el dia, etc. De cara a diferenciar aquests espais d'altres moments de reunió del grup, convé batejar-los amb un nom que esdevingui una tradició del grup.

És molt important acostumar els infants a valorar tant les coses positives com les negatives. En aquest sentit, els monitors hem d'actuar de manera compensadora, i procurant acabar sempre amb un esperit optimista i de superació.

Continguts de Valoració

Segons la maduresa del grup d'infants, hem de poder valorar amb ells:

- **Les activitats:** si han estat divertides, si s'ho han passat bé, si han estat massa cansades, si s'han fet coses maques, si s'han après jocs nous...
- **L'ambient o el clima del grup:** si hi ha hagut baralles, si tots han estat bons companys, si tothom ha estat content, si s'han trobat solucions quan han aparegut problemes, si l'organització ha funcionat (això ho poden començar a apreciar els més grandets), entre d'altres.
- **Les actituds i compromisos de cadascú:** si tothom ha col·laborat, si algú ha estat trist o apartat...

Recursos de Valoració

Per fer un treball de valoració amb els infants petits cal seguir tres regles bàsiques:

- ha de ser breu
- ha de ser molt visual
- ha de ser engrescador i animat

Una manera molt visual d'expressar continguts de valoració és fent ús d'**incentius educatius**, és a dir, d'elements simbòlics (codis de color, fulards, etc.) que representen gratificacions als avenços personals o col·lectius del grup. La finalitat d'un incentiu educatiu és la d'estimular un **comportament positiu**, la d'apropar l'infant a l'experiència de les bones relacions amb els altres.

A títol d'exemple, amb un codi de colors:

- El verd representaria una clara felicitació.
- El taronja representaria un "alerta" o un "no del tot bé"
- El vermell representaria un toc d'atenció, un aturar un comportament incorrecte.

En l'exemple posat anteriorment, l'incentiu seria el color verd, i l'objectiu concret seria que totes les trobades es poguessin merèixer aquest color.

Es pot pensar una manera molt plàstica d'atorgar els colors: un gran mural amb mosaics, o una peixera rodona amb aigua que es tenyeix de color, o qualsevol altre element viu i vistós.

Amb els infants petits, els incentius educatius els han d'atorgar els monitors, tant si són incentius individuals com de grup.

Sistemes de Valoració

Seria un error plantejar sempre les valoracions en gran grup i plantejar sempre la valoració de tots els aspectes possibles.

D'una banda, hi ha aspectes que s'han de poder valorar en petits equips (a mida que els infants són més grandets i comencen a funcionar per equips) o fins i tot individualment, perquè la situació de grup sovint seria massa excitant o tensa (sobretot quan hi ha conflicte).

D'altra banda, sol ser molt més pràctic valorar, un aspecte concret, proposat a començament de la tarda com a **objectiu de la trobada**, com a fita que concentrarà els esforços de tothom, i anar canviant les fites a cada trobada del grup de dissabtes.

Per tant, usant incentius educatius o un altre recurs de valoració, els sistemes possibles són:

- La reunió de tot el grup.
- Reunions breus per equips (com a molt de 10 minuts) que poden ser prèvies a una general.
- Entrevistes individualitzades en casos concrets, que també poden ser prèvies a una valoració amb tot el grup.

Un esquema possible de valoració amb els infants seria:

1. Com han funcionat les activitats? Han estat divertides, interessants, ens ho hem passat bé?
2. Hem estat bons amics i amigues? Hi ha hagut baralles?

3. Hem aconseguit la fita que ens havíem proposat per aquesta tarda (per exemple, no cridar)?

Doncs per tot això, el color que ens mereixem aquesta tarda és el... (verd, taronja, vermell...)

Organització interna i autogestió

No és possible dissenyar un sol model organitzatiu per al ventall de 3 a 7 anys, perquè la maduració física, intel·lectual i emocional és prou diversa:

- Amb els **infants més petits**, l'organització interna ha de ser molt simple i més aviat basada en l'automatització dels hàbits socials i personals: endreçar la sala, rentar-se les mans... Moltes d'aquestes coses s'hauran de fer "tots a l'hora" i en d'altres podem començar a assajar el funcionament simultani de grups petits, en el que tots els membres fan la mateixa cosa.

- A partir dels 4 i 5 anys, hem d'anar consolidant poc a poc l'estructura del grup en **equips petits**, que poden desenvolupar feines diferents. A més, en el sí d'aquests grups també es pot començar a diferenciar la tasca de cada membre. A banda dels equips fixes, també és bo fer grups lliures per algunes activitats concretes on els nens i nenes es puguin apuntar segons els propis interessos.

- A partir dels 6 i 7 anys l'estructura del grup en equips petits ha d'estar prou assimilada com per permetre donar joc, en ocasions concretes, a un **cap** o coordinador de l'equip.

Els equips, colles o patrulles (a partir dels 4-5 anys):

- Comprenen un nombre de membres (al voltant de 6-8) estable durant una bona temporada i poden tenir un nom propi.
- Barregen infants amb experiències i capacitats diferents: faciliten la convivència en la diversitat i comporten uns aprenentatges d'habilitats i capacitats que s'han de tenir en compte.
- Ocasionalment (sobretot en situacions de convivència intensa com ara les colònies) els equips poden tenir un cap o coordinador.
- Serveixen per assumir tasques concretes del tipus serveis, preparació d'algunes activitats, espais de valoració... Serveixen també per tenir un sistema fix de divisió del grup quan calen equips simultanis per a jocs de competició, o petites excursions, o activitats simultànies
- Les funcions dels equips varien segons l'edat: Als 4-5 anys els equips sobretot assumeixen responsabilitats de vida quotidiana, com ara els serveis. A partir dels 6 anys es poden començar a afegir responsabilitats de vida de grup: preparar algunes coses concretes d'activitats, jocs, etc.
- Cada equip te un monitor o monitora fixe que s'encarrega del seguiment individualitzat dels components del seu equip.

Els caps (a partir dels 6-7 anys):

Moltes vegades, els infants més responsables i sociables es desmotiven davant l'atenció que els monitors han d'atorgar als infants més immadurs. Acaben fent de "la veu de la consciència del grup" sense gaires compensacions.

L'existència de caps o coordinadors en cada equip és una manera d'estimular la responsabilització progressiva i també de diversificar les maneres de participar en el sí del grup segons els nivells maduratius dels infants.

Com a característiques citariem que els caps:

- Assumeixen una certa visió de conjunt sobre el funcionament de l'equip, que no eximeix de responsabilitats a la resta dels membres.
- Es reuneixen amb l'equip de monitors per comentar la marxa del grup i ajustar les activitats, encarar els conflictes, etc.
- Són nens i nenes que s'han guanyat la confiança dels altres precisament per la seva responsabilitat i empena i el fer de caps representa un reconeixement explícit d'aquestes actituds positives.
- En una primera fase, han de ser triats per l'equip de monitors, però a la llarga cada equip pot triar el seu cap.
- Es tracta de que la majoria dels infants passin a la llarga per aquesta experiència, però no és un càrrec que s'hagi de regalar, sinó que cal haver demostrat esforç i constància.

Els estris concrets d'expressió de la nostra organització.

La vida quotidiana i la organització del grup han de tenir uns elements visibles de recolzament que ajudin a consolidar el model de funcionament i a més a més, subratllin l'efecte de compromís personal.

Per això, val la pena utilitzar diversos recursos molt gràfics, com ara:

- Murals o plafons on figuri, de manera esquemàtica, clara i vistosa, amb dibuixos senzills, l'organització de la que es dota el grup, el plànig d'activitats, etc. Encara que els infants petits no saben llegir, hem d'incorporar la paraula escrita, grossa i visible, com element referent que aprendran poc a poc a identificar.
- Díptics o quadernets senzills amb la informació necessària i les regles del joc d'algunes activitats més complexes (per exemple, campaments, excursions...)
- Carnets, targetes identificadores, etc... com a element de seguretat a les sortides i també per ambientar determinades activitats

L'Assemblea de Terraestranya

L'assemblea de Terraestranya és un altre mecanisme de participació que ens permetrà viure la participació com una eina col·lectiva, d'obertura a l'entorn i de compromís social. Aquesta eina ens servirà per gestionar la vida en grup i treballar aspectes de gestió, organització i valoració de les activitats.

L'assemblea no s'ha de confondre amb la valoració diària, aquesta tindrà un caire més formal i anirà més

enllà de la valoració. L'assemblea serà una dinàmica habitual dins la vida quotidiana del grup

Per fer una assemblea hi han certes premisses que hem de tenir molt presents. Aquí teniu algunes orientacions:

- Parlar de temes d'interès per al grup i de l'organització d'activitats i projectes.
- Aprofitar l'assemblea per solucionar petits conflictes i dialogar amb el desig de canviar el que cal per millorar la dinàmica.
- Treballar habilitat del diàleg: empatia, expressar les pròpies opinions, respecte, escolta activa, defensar un posicionament de manera raonada...
- Parlar i dialogar amb la voluntat de construir acords i posar solucions

Rituals

- Disposició del grup en rotllana, afavoreix el diàleg i amb la simbologia s'enforteix la idea de cooperació i la importància de tots.
- Moments que constitueixen l'assemblea: intentar que sigui estable (inici, discussió dels temes, resum)
- Ús del pal de pluja.

Elements d'organització de l'assemblea

- Lloc: espai ampli que permeti comoditat i seure en rotllana, tranquil i sense elements que puguin distreure al grup
- Material: quelcom que ens permeti fer anotacions
- Moderador: depenent de l'edat i maduresa del grup aquest paper el pot prendre un adult o un membre del grup. És important que quant els infants es vagin habituant vagin agafant ells aquest rol (també dependrà del tema)

- Inici:
 - Recordar finalitats de l'assemblea
 - Llegir l'ordre del dia
- Llenguatge: clar i directe, evitar explicacions llargues
- Conclusions:
 - Evitar conclusions massa generals
 - Traduir els acords en accions concretes
 - Descriure'ls entre tots i establir compromisos

No cal oblidar que estem treballant amb un grup d'infants de 3 a 8 anys, caldrà tenir-ho molt present i amb els més petits del grup treballar certs aspectes i rituals que per ells i elles poden presentar més dificultats com per exemple, el diàleg, el establir compromisos, la reflexió i sobretot guiar-los en aquest procés.

Recordeu que per fer una bona assemblea a Terrastranya necessitem el pal de pluja, el llenguatge osvaldès, l'alfabet mut i el barrilet dels desitjos, elements màgics i de participació que ens faran de guia en l'exercici de la participació i el compromís social per esdevenir més "bons" ciutadans i ciutadanes.